

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egyszeri ár... 10 kor.
 Helyben kifizetéskor:
 Egyszeri ár... 20 kor.
 Védőpostán szállítva:
 Egyszeri ár... 24 kor.

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelent minden vasárnap és ünnepnapon, kivételével.

Érkezési hely: Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A kiadónálban kifizetésre nem vállalkozik.

Működés és hirdetések a kiadónálban intézendők.

Egyenlőre ár 8 kor.

NAGYVÁRAD márcz 11.

Hazafias munka.

Van a Tisza minisztériumának egy munkás, csendes, békés tagja. Nem politikus, mégis nagy ember. Nem szónok, mégis általános tiszteletnek örvend. Nem beszélt magáról, mégis mindenki tudja róla, hogy egyike a legérdemesebb hazafiaknak. Igazi nagy tudós, a ki tudománya fegyvereivel többet vívott ki a magyar függetlenség érdekében, mint Tisza minden hadakozásával, szónoklatával, politikájával és harangozásaival. Ez az egyszerű tudós hazafi Plósz Sándor.

A főudvarnagyi bíraskodásról benyújtott törvényjavaslata többet tett Magyarországnak függetlenítése érdekében, mint az összes katonai miniatűr-reformok.

Eddig az a szégyenletes állapot állott fenn, hogy magyar állampolgárok ügyeiben idegen bíróság is ítelt. A császári királyi főudvarnagyi bíraskodás Bécsben kiterjedt Magyarországra is. Ez a bíróság osztrákokból állt, németül tárgyalt s ítéletei osztrák bírósághoz voltak feleltetők.

Valóságos szégyenfolt volt ez a független magyar bíraskodási rendszeren, egyúttal pedig hatalmasan tanuskodott ama birodalmi egység mellett, melyet a közös hadsereg Tisza reformjai mellett is virulón hirdet továbbra.

Ennek ezentúl vége lesz.

Lesz független magyar főudvarnagyi bíróság, a melynek hatásköre Magyarországból teljesen kirekeszti a hasonló osztrák bíróságot. A magyar állam bírósági felségisége ezzel teljes kifejezést nyer kifelé és befelé.

Hangsúlyoznunk kell, hogy és befelé. Az 1868. XXX. t.-cz. szerencsétlenül elhírtelenkedett, könnyelmű intézkedései ugyanis a horvát és szlavon tartományoknak csaknem teljes függetlenséget adtak bíraskodási tekintetben, olyat, a minővel azelőtt sohasem bírtak. A magyar állam igazságszolgáltatása ezzel ketté szakadt, kettétépte a Dráva, melyet ama bizonyos gyászos fehér lappal Deák Ferencz tett közönséges folyóból határfolyóvá.

A főudvarnagyi bíraskodásról szóló törvényjavaslat a Drávan épít hidat s dokumentálja, hogy a magyar államnak bíraskodás tekintetében is egységesnek kell lennie. Hatásköre kiterjed u. i. az egész magyar államra, a Drávan innen épp úgy, mint a Drávan túl s amint a régi állapot a birodalmi egységnek volt hazug jelképe, úgy az új törvény az állami egységet fogja hangosan hirdetni.

A mint a rómaiaknak csak egy Iustitia istennőjük volt, úgy egy államban csak egyféle igazságszolgáltatás lehet. A magyar államban csak a magyar.

Erzi, tudja ezt Plósz Sándor, a kiben a hazafi nem kisebb a tudósnál. Lelkesedéssel kell tehát üdvözlönnünk ezt a legújabb nemzeti vívmányát, melyet csend-

ben készített elő s mint kedves meglepetést vitt nemzete elé.

És éppen mert Plósz ilyen hangos bizonyítékát adta tudásának és hazafiságának, Tisza István dacára reménytelen nézünk a katonai bíraskodás sorsa elé. Annyit tud a közvélemény, hogy Bécsben a német bírósági nyelvhez ragaszkodnak s hogy Plósz ezt minden áron ellenzi. Tisza István ebben is könnyen megalkudnék, épp úgy, mint a hogy lelicizálta a kilenczes bizottság programját görcsövi kicsiséggé. De az is bizonyos, hogy a mig Plósz áll a magyar Iustitia mellett, addig a bekötött szemű istenasszony mérlegébe idegen, hamis súlyokat nem fognak dobálni.

A ki a főudvarnagyi bíraskodást, ezt az udvari körök elzárt, a közönség előtt nem is ismert bíróságát megtudta magyarosítani, az nem fog engedni a magyar nyelv jogaiból a sokkal általánosabb érdekű katonai bíraskodás terén sem.

Dr. K. A.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz 11.

Elnök: Perczel Dezső.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az elnök bemutatja a beérkezett irományokat.

Az Ugron-párt élt a záróbeszéd jogával.

A „TISZÁNTUL” TÁRCZÁJA.

Utolsó utazás.

Írta: Octave Mirbeau.

Amikor egy üres vasutikocsiban helyet foglaltam s a lefoglalás jeléül podgyászomat és utiplaidemet az ülésre helyeztem, kiszálltam ismét a csarnokba, végigsétálva a vonat mentén s az indulás percét vártam.

Az a vigasztalhatatlan szomorúság, amely elutazáskor mindig megkap, ismét erőt vett rajtam. Még olyankor is, ha ismerős tájra, jó barátokhoz utazom, fájdalmasan esik nekem az elutazás. Mi sem emlékeztet annyira a halálra, mint ez a pillanat. A podgyászok, a nagy sietőség körülöttem, az emberek ijedelemszerű kapkodása valósággal lever, elcsüggeszt.

Egy harmadosztályú kocszi előtt három személy állott. Egy kistermetű, idősebb hölgy, talpig feketében. Keskeny hátát kopott kasmirkendő fedte, ez azonban nem védte őt az időn-

ként kitörő heves köhögés ellen. Egy férfi és egy másik nő kísérte. A férfinak nagyon durva volt a külseje; a nő száraz, elcsenevészett volt, akit idő előtti megrutított a vénység.

— Ab, szegény gyermekeim! — sópánkodott az öreg. — Nagyon rosszul vagyok... csöppet sem érzem magam jól.

— Ugyan kérem! — vigasztalta a férfi. — Ez csak képzeltetés... nagyon jól van... sokkal jobban.

— Persze, — fűzte hozzá a fiatalabbik nő. — Te csak egyre siránkozol.

— Nem is kellett volna ma elutaznom, — sópánkodott az asszony, de szavait megszakította a köhögés... En Istenem! Erzem, hogy szerencsétlenség fog érni...

— Micsoda szerencsétlenség érhet? Ilyen csekély hidegben.

— Nem, nem... egyáltalán nem volt szükséges már ma elutaznom... hanem persze a terhetekre voltam.

— De nem...

— Magának falura, jó levegőre van szük-

sége, szakította őt félbe a férfi. Ha nem így volna, nálunk maradhatna továbbra is.

— Ah, ha legalább meleg levest ettem volna — olyan gyengének érzem így magam.

Az asszony csipősen válaszolt:

— Ez a te bibád. Nem volt készen. Elszalasztottad volna a vonatot.

— Természetesen, — felelte a férfi. — Már nem futotta az időből.

Az öreg sóhajtozott. Vörösre duzzadt pilláin egy könnycsepp reszketett.

— Jó Istenem, jó Istenem! Nem tudom, mi motoszkál a fejemben... minden összekavarodik előttem... Csak legalább egy tányér levest ettem volna előbb!

— Hát mi van abban. Majd eszel Versaillesben.

— Istenem, Istenem! Valami úgy sugja nekem, hogy bajom támad az uton... Ha utközben kellene meghalnom... egészen elhagyatva!

— Ugyan ne beszélj badarságokat, mama!... Szálj be, adieu!

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület).
 TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-czég

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costümeke valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

Eitner Zsigmond pár szóval elfogadásra ajánlotta határozati javaslatát, mely arról szól, hogy a kormány készítsen kimutatást arról, hogy az *új ágyuk beszerzésénél* Magyarország ipara mily arányban részesül.

Lovász Márton is elfogadásra ajánlja a magyar tisztek hazahozataláról szóló határozati javaslatot. Egyszersmind kéri a kormányt, hogy mondjon valami határidőt, amikorra megcsinálják a *katonai igazságszolgáltatás reformját*.

Ugron Gábor a vita során az ostromállapotról szóló törvényjavaslatot sürgette. Mivel az ő indítványa szóról-szóra egyezik **Deák** Ferencz 1867. évi javaslatával — elfogadásra ajánlja indítványát, melynek háború esetén igen nagy hasznát látja az állam. Az osztrákok már régen gondoskodtak az ostromállapot jogviszonyának rendezéséről.

Csávolszky nem békül.

Csávolszky Lajos záróbeszédében helyteleníti, hogy **Ugron** Gábor mikor a tegnapi ülésen barátairól beszélt, a kik megbízták őt, hogy a leszerelést bejelentse. Ő nem helyesli **Ugron** nyilatkozatát, melynek semmi egyéb eredménye nincs, minthogy a kormány állását megerősítette; az obstrukció megszüntetésének nem örvend, mert sohasem kezd olyan politikai küzdelembe, amelynek feladására örvendve vágyakozik.

Holló Lajos kijelenti, hogy akármi történi is, ebben az országban nem lesz nyugalom addig, míg a nemzet jogai nem érvényesülnek. Az élethalálharc a nemzeti érdek és a katonai uralom között szüntethet egy időre, de véget nem érhet másként, mint a nemzeti érdekek győzelmével.

Nyiry miniszter köszönete.

Nyiry Sándor honvédelmi miniszter nem lehetett jelen a tegnapi ülésen s így csak ma mond hálás köszönetet **Thaly** Kálmánnak, (Eljenzés jobbról), aki az országot felszabadította egy lidércnyomás alól s az elleuzének is, mely lemondott a további rendkívüli eszközökkel küzdelemről.

Madarász József: Nem kérünk a köszönetből!

Nyiry Sándor honvédelmi miniszter: A határozati javaslatok közül csak a **Tóth** Jánosét fogadja el, mely statisztikai adatokat kér a kormánytól.

Münnich Aurél előadó elfogadásra ajánlja a javaslatot.

A Ház általánosságban elfogadja az ujoncz-javaslatot s elveti **Tóth** János javaslatának kivételével az összes határozati javaslatokat.

Szavazás közben házszabályvita volt arról, hogy ellenpróbát mikor lehet kérni a szavazásnál?

A házszabályok szerint ellenpróbának akkor van helye, ha az eredmény kétséges. Az elnök úgy magyarázza a szabályt, hogy ellenpróbát rendel el akkor, mikor ő szerinte kétséges az eredmény.

Kubik Béla, **Ugron** Gábor és **Falónyi** Géza szerint pedig akkor kellene ellenpróbát elrendelni, ha azt a képviselők közül többen kívánják.

A részletes tárgyalás.

A részletes tárgyalás során a javaslat címénél

Szederkényi Nándor módosítást ad be, hogy a magyar hadseregnek szavazza meg az ujonczokat az országgyűlés.

Lengyel Zoltán is módosítást ad be arra, hogy a javaslat ne az 1903. évre megszavazandó, hanem az 1903. évre szóló ujonczjuttalékról szóljon.

Nyiry Sándor honvédelmi miniszter: Ehhez hozzájárul.

Zichy Aladár gróf is módosítást ad be arra, hogy az ujonczokat ne a közös hadseregnek, hanem a *magyar sorhadi csapatoknak* szavazzák meg.

Holló Lajos pártolja a **Szederkényi** indítványát.

Münnich Aurél előadó ellenzi úgy a **Szederkényi** mint a **Zichy** Aladár módosítását, mert nem áll az, hogy a magyar ifjakat csak a magyar sorhadi csapatokba lehet besorozni. (Nagy zaj a balon).

A Ház elfogadja az eredeti címet **Lengyel** Zoltán módosításával.

Az első szakasznál

Holló Lajos és **Szederkényi** Nándor adott be módosítást arra, hogy a »közös hadsereg« kifejezés ne legyen benne a törvényben.

Münnich Aurél előadó felszólalása után a Ház a módosítást elvetette s az eredeti szakaszt elfogadta.

Mikor vonulnak be az ujonczok?

A második szakasznál **Nyiry** Sándor honvédelmi miniszter módosítást adott be, amely szerint az 1903. évi ujonczok *ne ősszel* vonuljanak be, hanem *azonnal*, amint a sorozás után állományba veszik. Kötelező ígéretet azonban nem tehet, de valószínűnek tartja, hogy az 1903. évi ujonczok *nem teljes három évig*, hanem hat-hét hónappal kevesebb ideig fognak szolgálni.

Ugron Gábor azt érti a módosításból, hogy az 1903. évi ujonczokat a rendes idő lejártá után is benntartják pár hónapig; pedig ha nem három, hanem négy évfolyam lesz benn egyszerre, akkor a katonaság el sem tér majd a kaszárnyákbau.

Nyiry Sándor honvédelmi miniszter feleli, hogy a katonák szabadságolása csak adminisztratív természetű intézkedés, de nem törvény. A módosítás nem zárja ki, hogy a katonák szabadságoltassanak.

Az elítélt katonák.

Rátkey László felhívja a miniszter figyelmét azokra a szerencsétlen katonákra, akik az obstrukció áldozatai.

Nyiry miniszter azt feleli, hogy meg van győződve, hogy a hadügyi vezetőség enyhíteni fogja sorsukat s mindenkinek, akinek kegyelmi joga van, befolyását érvényesíti ez irányban.

A japán-orosz háború.

A japánok a szárazföldön is derekasan elbánnak az oroszokkal, s nem engednek időt, míg hatalmas tömeget összpontosítana Manduriában. A sárgák betörték a Jalu folyón át az oroszok által megszállt területre. **Wladivoszto**kot ismételtén bombázták s a város jó része már rom. Koreában ismét nagy vereséget szenvedtek az oroszok.

Az újabb táviratok a következők:

Alexejev jelentése a csárhoz.

Pétervár, március 10. (Hivatalos távirat.) **Alexejev** helytartó a következőket táviratozta a csárnak **Mukdenből** tegnapi kelettel:

A port-arthuri erősség parancsnoka jelent: **Körülbelül** egy órakerék után fényszóróink

— Aldjon meg az ég, lányom!
A kalauz beemelte az öreget a kocsiba s mint valami csomagot, egy sarokba ültette.
— Adieu, mamal
— Adieu . . . áldjon meg az Isten, gyermekeim!

Amikor az ajtó bezárult, az öreg asszony könyekre fakadt.

Az utasokat a kocsikba csöngették; én is elfoglaltam a helyemet s amennyire lehetett, kényelembe helyezkedtem.

Az iménti jelenet nagyon megrendített; előbbi lehangoltságomat még szomorubbá fokozta. Nem akartam többé gondolni rá s a podgyászomból valami könyvet kerestem elő. Hanem képtelen voltam az olvasásra . . . A könyv sorai közt minduntalan annak a halott-sápadt arcú nőnek a feje bukkant a szemeim elé a többiek között, hideg arcza mellett. Asápadt arcz vonásai valósággal üldöztek . . . aztán megint a másik kettőnek a távozását láttam . . .

Versaillesben, ahol negyed órára megállítottunk, kiszálltam s a szánakozó érdeklődés elvitt a szegény öreg asszony fülkéjéhez. Epen ájultozott s a sok idegen körülötte felélesztésén fáradozott. Néhány csepp meleg levelet adtak

neki, amit a legnagyobb sietséggel hoztak a konyhából.

— Köszönöm! Köszönöm! — suttogta hálásan. — Most már sokkal jobban érzem magam.

S valóban látszott az arcán, mintha a vére hevesebb keringésbe fogott volna. A tekintete sem volt már olyan merev . . .

Visszamentem a fülkémbé. Bizonyára még sem olyan súlyosan beteg gondoltam magamban. Kis elgyöngülés miúössze. Most majd szépen el fog aludni — és — teremő egek! — hiszen elvégre azok az anyósok . . . no!

Este lett. Nem gondoltam többé az öreg asszonyra s nyugodtan aludtam a párnámon, a vonat ritmikus sebessége által elringatva.

Csak Rennesben ébredtem fel, ahol kiszállottam. Még ittasan az álomtól követtem a hordárt, nem is törődve a körülöttem történő dolgokkal . . . Hanem egyszerre siető árnyakat láttam, amelyek összesereglettek, mint valami álmokép alakzatai. Néhányan hangosan kiáltottak:

— Mi az? mi történt? mi baj?

— Orvost! hamar egy orvost! — kiáltotta az egyik utas.

— Szerencsétlenség történt? — kérdeztem a hordárt.

— Nem, — felelte a jó ember. Csak egy asszony miatt van ez, aki a vonaton meghalt . . . egy öreg asszony.

A waggonhoz rohantam, ahol mintegy harnicz kíváncsi szorongott, összedugva fejüket; valamennyi a halottat akarta látni.

— Helyet kérlek! . . . Helyet!

Es láttam, amint két vasuti szolga a halottat kihozta a vonatból. Megismertem a vézna, sápadt arcú öreg asszonyt. Már egészen merev volt.

— Hirtelen halál ez vagy büntény —? kérdezte mellettem két utas.

— Büntény! — kiáltottam én. — Gyilkosság . . . Valóságos gyilkosság . . . En tudom.

Es mialatt a fogaim vaczogtak, olyan hangon, amely az utasokat bámulatba ejtette, morogtam:

— Ugyan micsoda szerencsétlenség érhetne téged? Ilyen csekély hidegben. Semmiség az egész! . . .

A Schön Illés-féle rövidáru üzletet

mai naptól kezdve *birói árverésen megvettem* és azt rövid idő alatt minden elfogadható árban *végleg kiárusítom*. Ugymint, *női- és férfi-divat* cikkek. *Szabó kellékek* és *kézi-*

munka különlegességek, kérem a mélyen tisztelt vevőközönség bevásárlásait nálam *azonnal, míg készletem tart.*

Lichtman Dávid Fő utca, Bér-bazár épület.

világító körében hajók, nyilván torpedónaszádok jelentek meg, melyek ellen tüteink 2 óra 30 perczkor tüzelni kezdtek. A torpedónaszádaink a nyílt tengerre mentek. Reggeli 4 óra körül a Liaocsang mellett levő világítótoronytól nyugatra összeütköztek az ellenséggel. Nehány lövés után az ellenség déli irányba távozott, torpedónaszádaink pedig 6 óraker visszatértek a belső kikötőbe. Újból kiküldték őket szemlére és egy ellenséges hajóraj megpillantása után visszatértek. A japánok, kiknek 14 hajójuk volt, tüzelni kezdtek cirikálójaink és torpedónaszádainkra. Liaocsangból egész időn át tüzeltek a japánok. Ezekről bátorkodom felségednek jelentést tenni.

A Jalu folyamnál.

Niucsvang, márczius 10. Szemtanuk jelentik, hogy e hó 2-án Csöngvancsörgben és környékén minden csöndes volt. A japánok közeledéséről mitsem tudnak. A japán csapatoknak a Jalu folyam nyugati partján való megjelenéséről szóló legújabb híreket majdnem hihetetlennek tartják. A csapatoknak az orosz hadműveleti kiinduló pont környékén való összevonása a kínai lakosságra súlyos terheket ró, különösen Liaojangban, ahol az összes épületeket lefoglalták. Az összes jelentősebb vasúti állomásokon sátrakban táboroznak a csapatok.

Wladiwosztok.

Tokio, márczius 10. Gensani magánjelentések szerint a japánok 6-ika óta háromszor ágyúzták Wladiwosztokot. A japán gránátok a város egyik részét felgyújtották. Szöuli jelentések szerint a házaló csehnek ismét hat tagját tartóztatták le oroszbarát üzemek miatt.

Ujabb orosz mozgósítás.

London, márczius 11. Megbízható értesülés szerint az orosz kormány Oroszország délkeleti részében két hadtestet készült mozgósítani a turkesztáni ezredek közül. Kétségtelen, hogy katonai demonstrációról van szó. Az orosz kormány a mozgósítási terveket a legapróbb részletekig kidolgozta.

Orosz demokraták mozgalmá.

Berlin, márczius 11. A Berliner Tageblattnak táviratozzák Pétervárról, hogy az éjszaka az oroszországi demokraták a lakossághoz kiáltványt intéztek, amelyben felszólítják a népet, hogy ne adakozzék hadi czélokra, mert a háborút a kormány dinasztikus czélokra akarja kiharcolni és milliárdokat pocsékol a kelet-ázsiai harcra. Kelet-Azsiában a nyílt ajtó politikáját csak kulturáépeknek van joguk megindítani, de nem szabad Oroszországnak ilyenmire vállalkoznia és különösen nem a mostani orosz kormánynak, a mely büneinél fogva megérett arra, hogy elpueztuljon.

Port-Arthur újabb ostroma.

London, márcz. 10. Port-Arthurból jelentik: Tegnap este egy japán flotta jelent meg Port-Arthur előtt. Az erődök tüzei 50 perczig tüzeltek az ellenséges hajókra. A tenger igen viharos volt s ezért a japánoknak vissza kellett vonulniok.

Az oroszok nagy veresége.

London, márcz. 11. Wei-Hai-Wei-ből jelentik: Megbízható forrásból nyert értesülésünk szerint Koreában Maj-Fu város közelében nagy ütközet volt. Az oroszok nagy vereséggel vonultak vissza. A japánok ez alkalommal meglepték az ellenséget. Egy ágyú-üteg volt ve-

lük s jól fedett helyről gyilkos tüzelést indítottak az oroszok ellen, akik hanyat-homlok menekültek.

A japánok előnyomulása szárazföldön.

Tokio, márczius 10. Tegnapelőtt orosz és japán lovasszatárok közt Pöng-Jangtól északra nagy ütközet volt.

Tokio, márczius 10. A Pöng-Jangnál lefolyt harc az oroszok súlyos veszteségével végződött. A japán csapatok teljesen szétverték a meglepett orosz lovashadosztályt, a mely rendetlen futásban keresett menedéket. Az oroszok körülbelül 300 halottat hagytak a csatatéren.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap folytatta a tárgyalást, a csütörtöki közgyűlésről még függőben maradt ügyek felett. A városatyák szokatlan nagy számmal jelentek meg, ellentétben azzal a rég ismert szokással, hogy a közgyűlés második napján alig egy-két bizottsági tag jelent meg.

Három-négy ügynél volt felszólalás, sőt a tanácsot is leszavazták, de azért elég simán ért véget a közgyűlés, a melyről a következő tudósítást adjuk:

Beöthy László főispán elnöke alatt jelen voltak:

Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, Kaczián Károly, Nozák Rezső, Óváry Lajos, Balogh Döme, Bertsey György, Czeglédy Jeremiás, dr. Grósz Menyhért, dr. Halász Lajos, Mihely Adolf, Milibák József, dr. Radó Ignác, dr. Sarkadi Lajos, Sulyok István, dr. Dési Géza, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, Reismann Mór, Szmelka György, Weisz Mór, Bognár Sándor, dr. Kazay Kálmán, Kugler Albert, Ländler Ferencz, Miskolczy Barnabás, dr. Moskovits József, Munk Jakab, Müller Salamon, Weiszlovits Adolf, Rimler Károly, Bordé Ferencz, dr. Istvánffy István, Eleméry Ferencz, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Ödön, Tóth Márton, dr. Baróthy Akos, Kőszeghy József, Ragány János, Gesztesi Ödön.

Az első napi tanácskozás jegyzőkönyvét észrevétel nélküli hitelesítették s a hátralevő ügyek tárgyalását kezdték meg.

A Magyar Szőlősgazdák országos szövetkezetébe 300 koronával alapító tagul lépett be Nagyvárad városa.

A bérkocsi iparról alkotott szabályrendeletet, amely a bérkocsik számának fokozatos fészallítását czélozza, továbbá a rendőrlégénység szolgálati szabályzatát elfogadták.

A tanács előterjesztette a Sas-szálloda új-jáépítésére vonatkozó javaslatát.

Rimler Károly polgármester kijelentette, hogy olyar technikai kérdések merültek fel a tárgysorozat megállapítása után, a melyeket még elő kell készíteni, ezért a javaslatot vegyék le most a napire dről.

Dr. Kazay Kálmán ellene van egyáltalán a szálloda építésének, mikor magánosok építenek szállodákat. A városnak nincsen szüksége vendéglőkre. Esetleg jobb volna vásárcsarnoknak átalakítani.

Komlóssy József javasolja, hogy már most mondja ki a közgyűlés a Sas felépítését s a további teendőkkel bizzák meg a tanácsot.

Rimler Károly a Sast tartja a város leg-

értékesebb ingatlanának. A terv-pályázatra szükség van. Vegyék le most a kérdést a napire dről.

A közgyűlés elfogadta a polgármester indítványát.

A vízvezeték kibővítése.

A tanács előterjesztette, hogy a vízvezeték kibővítésére kiirt pályázatra tíz ajánlat érkezett be. A legelőnyösebb a Törs és Ormay budapesti cégé, a ki 21 százalékot engedett. Utána következik a Madarász és Flanta helybeli cég 19.2 százalékos ajánlata. A Törs és Ormay cég pótajánlatában 22 százalékot enged, míg a Madarász és Flanta cég, valamint a Fey és társai helyi cég pótajánlataik szerint a 21 százalék engedményt elfogadják.

Dr. Dési Géza kijátszást lát a pótajánlatokban, de az adott körülmények között ajánlja a Madarász és Flanta cég pályázatát.

Kőszeghy József főmérnök kiterjeszkedik a külföldön szokásos árlejtések elbírálási módzataira. A pályázók közül a Madarász és Flanta cég ajánlatát fogadja el, mert a helybeliek közül ezek pályáztak eredetileg a legelőnyösebb feltételekkel.

Dr. Radó Ignác erkölcsi szempontból kifogásolja a pótajánlatokat, de anyagi szempontból előnye van a városnak ezekből. A helybeli ipart pártolja, de a szakiparosoknak kell kiadni a munkát. Ilyenek Fey és társai mig Madarászek építők.

Dr. Sarkadi Lajos a helyi ipar védelmét és támogatását tartja szem előtt s ezért pártolja a Radó indítványát.

Kőszeghy József szerint a szakdolgot szakmunkások végzik, kellő ellenőrzés alatt. Madarászekat volt alkalma a városi munkáknál megismerni s ezért ajánlja az ő ajánlatuk elfogadását.

Mihely Adolf a város pénzügyi helyzete miatt azt az 1%-ot sem adná meg, ami a helyi és a budapesti vállalkozók ajánlata között van. A helyi vállalkozónak adják, de egyenlő engedménnyel. Tárgyaljon e tekintetben a polgármester a helyi vállalkozókkal.

Bertsey György rámutat, hogy a pótajánlat már sokat hozott a városnak. Az 1% különbözet a helyi iparnak nem ajándék, mert azok itt adót fizetnek. Nem ajánlja egyiket sem, hanem kéri, hogy válasszának a két helybeli iparos között.

Rimler Károly sürgősnek tartja a vízvezeték kibővítését s ezért nem lehet a pályázókkal újból tárgyalni. Ugy döntsének, hogy ha a helybeli iparosok elfogadják a legolcsóbb árat, ők kapják a munkát, ellenkező esetben a budapesti cégé.

Dr. Sarkadi Lajos nem akart hosszasan kiterjeszkedni a helyi ipar védelmére és pártolására, de látja, hogy erre szükség van. A helyi ipart csak szóval pártoljuk. Egy izben már szó volt arról, hogy 3% különbözetben belül a helyi ipart részesítjük előnyben. Ezt meg is kell tenni, itt az alkalom, már azért is, hogy legyen munkája a helyi iparnak s hogy az esetleges haszon itt maradjon. Helybelinek adják a munkát és pedig a Fey cégnek, mert ez több tagból áll.

Ragány János nem helyesli, hogy az esetben támogassuk a helyi ipart, ha leengedi a %, különbözetet.

Balogh Döme a helyi iparosokat és pedig a Madarász és Flanta cégét pártolja.

Mihely Adolf elég kedvezménynek tartja, ha elsőbbséget adunk a helyi iparnak. Kérdezzék meg a közgyűlés által meghatározandó sorrendben a két helybeli vállalkozót, hogy hajlandók-e 22%-ot engedni, ha nem, az esetben a budapestinek adják a munkát.

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknel, lélegzőszervek hurutos bajainál** ugymint **idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál** influenza után ajánltatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alanti czéggel legyen ellátva: **F. Hoffmann-La Roche & Co** vegyészeti gyár **Basel (Svájc)** 480.

Bertsey György a helybeli szegény iparosok sorsát festi, akik majdnem ingyen dolgoznak, hogy legyen foglalkozásuk. A polgármester által mondottak is ide vezetnek. Felhozta, hogy pár évvel ezelőtt vízvezetési munkákat vállalt egy iparos a várostól s mikor a munkát befejezte, összepakolt s kiment Amerikába.

Dr. **Halász Lajos** hivatkozott arra, hogy a város a színház berendezését 8 százalék engedménnyel, 13 százalék engedménnyel szemben Kunz Gusztávnak adta, pedig az sem volt szakértő. Adják ki most a munkálatokat 21 százalékkal helyi iparosnak s hogy melyiknek, ezt szavazással döntsék el.

A közgyűlés többsége utasította a tanácsot, hogy első sorban kérdezze meg a **Madarász** céget, hajlandó-e 22 sz. engedménnyel a munkát elvállalni; ha nem, akkor Fey és társait kéri meg. Az esetben, ha egyik sem enged 22 százalékot, a budapesti céget bízzák meg a munkálattal.

Zettel Gyula malombérlőnek, a malom leégése miatt egy negyedévi bért elengedtek.

A többi apróbb ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Márcz. 20. Szigligeti társaság felolvasó ülése.

Márcz. 24. Kath. Szabad Liceum bñjti estélye.

Apr. 14. Kath. Szabad Liceum záróünnepélye.

Prohászka Ottokár dr. szónoki beszédével (estély).

April. 15. Szigligeti társaság közgyűlése.

* **Kuruczkep a Káptalansoron.** Egy évtizeddel ezelőtt még zavarba jöttünk volna mi váradiak, ha egy idegen közénk kerülve festmények felől tudakozódott volna. Mindössze se sokat tudunk volna megtekintésre érdemest felsorolni Szent László városában. Ma már azonban nemcsak a muzeum gazdag képtárára lehetünk büszkék, de mint azt a tavalyi műkiállítás igazolta, magánosok birtokában is sok értékes modern munka található. Ezek száma nemrég egy értékes darabban gyarapodott, **Pataky László Kuruczkepével**, melyet az 1903—904-iki téli kiállításból a váradi egyhásmegye tudós historiographusa, **Bunyitay Vincze** apátkanonok vett meg. A rámostól együtt 2 méter hosszú és 115 cm. széles kép sik mezőn portyázó kuruczlovásokat ábrázol erős realizmussal de emellett poétikus hangulattal. A kép csupa eleven szín és levegő, melyen az itt-ott borongó esti ég nagy bravúrral van megfestve, s szinte csodálatos mélységű. A zalatnai születésű, Alvinczen lakó művész, kinek neje Kreybig honvédtábornok leánya, nagy elszoréttal festi a kuruczvilág melábus mozzanatait. Emlékszünk még rá, mennyire lebilincsel mindnyájunkat a millenniumi kiállításon szerepelt nagy kompozíciója: »Zrinyi Ilona feladja Munkács várát«. Gyönyörű elégia volt ez, színekben. Egyébiránt a művésznek és megrendelőnek nem ez volt első találkozásuk: egy emberöltővel ezelőtt az ifju Pataky László rajzolta »A váradi püspökség történetéhez« azon pompás építészeti rajzokat, melyeknek közlése a monumentális munkának nemcsak díszét, de tudományos, archaeológiai értékét is nagyban fokozta. Ahhoz a pályához, melyet azóta befutottak, maecenas és művész egyaránt gratulálhatnak egymásnak.

* A leszerelés hatása. A csütörtöki békés megegyezés az ellenzék és a kormány között, nemcsak az egész országban, hanem a külföldön élő magyarok körében is nagy örömet keltett. A Bécsben élő magyarok egy része a le-

szerelés és kibontakozás hírére a következő táviratot intézte a képviselőház elnökéhez:

A magyar képviselőház nagyméltóságú Elnökének

Budapest.

Üdv a magyar képviselőknek hazafias elhatározásukért, a tegnapi esemény örömkönyt csalt szemünkbe. Oh, mily megkönnyebbülten sóhajtottunk fel! E nap örök emlékére gyűjtést indítunk valamely örökké megmaradó látható jelre, valószínűleg békekutrá Budapesten.

400 bécsi magyar.

Gróf **Csáky Albin**, a főrendiház elnöke a következő táviratot intézte **Thaly Kálmán**hoz: »Eljen, éljen az igaz hazafi!«

Bécsből **Thallóczy**, a külügyminiszterium osztályfőnöke megleghangú táviratot küldött **Thaly Kálmán**hoz.

Hogy Bécsben mennyire komolyan vették az ellenzék további küzdelmét s nem várták, hogy a béke így meglepetésszerűen létrejöheszen, élénken illusztrálja a következő, beavatott körből nyert értesülés, amelyet tegnap már a képviselőház folyosóján is beszéltek.

Mikor csütörtökön az ünnepélyes pillanat után az ellenzék leszerelését megtelefonozták Bécsbe, **Schiessl** loagnak, a kabinetiroda főnökének, ez azt felelte vissza:

— Kérem, csak az igazságot mondják. Ez hihetetlen!

* **Öngyilkos elmebeteg nő.** Nagy izgatottságot keltett tegnap a kora reggeli órákban a biharmegyei közpórház személyzete között a hír, hogy a női elmebetegek osztályán elhelyezett egyik elmebeteg **Bakalyár Jánosné** született **Pályá Mari**, kit Varju-Ujjaluból hoztak gyógykezelés végett Nagyváradra a közpórházba, reggel 6 órakor egy félreeső helyen felakasztotta magát s meghalt. A szerencsétlen asszony ingéből készített hurkot s ugy oltotta ki életét. Hosszas távolléte végre feltűnt az ápolónőnek s keresésére indult. Csakhamar rábukkant a szerencsétlenre, illetve már annak dermedt tetemére. A közpórházból azonnal értesítették a rendőrséget, melynek képviselőjében dr. **Mayer László** ker. t. orvos s **Pataky Károly** rendőrfogalmazó a közpórházba mentek a vizsgálat megejtése végett. Az öngyilkosságot a közpórház gondnoksága táviratilag tudatta a földi szenvedésektől immár megszabadult nő Varju-Ujjaluban lakó férjével.

* **Meglopott gyáros.** Dr. **Moskovits** József gyártulajdonos, törvényhatósági bizottsági tag tegnap délelőtti panaszt tett a rendőrségnek, hogy reggelre Nagy Sándor-utcán a Rimánóczy-házban lévő lakása hálószobájából az éjjeli szekrényből eltűnt egy női aranyóra, hosszú női aranylánczsal és csüngővel. Az eltűnt ékszer mintegy ötszázhatvan korona értékű. A lopást csakis a körülményekkel ismerős egyén követhette el. A rendőrség a nyomozati eljárást a tettes kézrekerítésére nézve megindította.

* **Szabályrendelet a kimérésekről.** Gerő Armin főkapitány 2 szakaszból álló szabályrendeletet dolgozott ki, a mely szerint, — mint a törvény már megállapítja, az italkimérő helyiségek templomok, iskolák és általában közszélszolgáló intézetektől csak 100 méter távolságra nyithatók. Ezen távolságon belül csak a törvényhatóság adhat engedélyt italkimérő helyiségek nyitására.

* **Katonaváros mozog.** Nagyvárad városnak tagadhatatlanul egyik legelhagyatottabb része Varaja és Velence. Telen sáros, nyáron poros, de mindig piszkos. Az utcák legöb-

őseredeti állapotban van. A villanyos világítás előtt alig pislogott néhány rossz petroleum lámpa az egész területen s innét nevezték el a legsötétebb Katonavárosnak. Az utcák rendezésével nem gondol senki. Az ottani lakosok most mozgalmat indítottak s deputációba mennek ma, szombaton a főispánhoz, polgármesterhez, főmérnökhöz, hogy tegyen a város valamit ezeknek az utcáknak érdekében is. Tegnap a következő felhívást küldötték szét:

Kedves polgártárs! E hó 12-én szombaton délelőtt fél 11 órakor fogunk sz. kir. városunk polgármestere és főmérnökénél, délután fél 3 órakor városunk főispánjánál küldöttségileg megjelenni és orvoslást kérni, évtizedek óta elhanyagolt városrészeink kövezete és nagyforgalmu utcái ügyében. Ezen ünnepélyes alkalmányos védelmi mozgalomhoz meghívjuk önt, tehát vegyen részt és jelenjen meg küldöttségünkben. Tisztelettel: A váraljai velencei csillagvárosi vál. polgárok végrehajtó bizottsága. Gyülekezési hely és idő: délelőtt háromnegyed 10 órakor a Sas-kávéház, délután egyegyed 3 órakor Széchenyi-vendéglő.

* **Halálozások.** Részvétellel értesültünk, hogy Nagyvárad egyik derék jőnevtű iparos polgára, **Somogyi Lajos** tegnap éjjel legszebb férfikorában, életének 33. évében elhunyt. Temetése ma, szombaton délután fél 4 órakor lesz az elhunyt Szacsvey-utca 75. szám alatt levő saját házából. Temetésén testületileg vesz részt az ipartestület, iparoskör, a 48-as népkör és a kath. Legényegylet, amelynek az elhunyt szintén buzgó tagja volt. — **Daray József** tegnap reggel életének 66-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt a biharmegyei közpórházban. Temetése holnap, vasárnap délután fél 4 órakor lesz a róm. kath. egyház szertartása szerint a közpórházból.

* **Két hűséges ápoló.** Dr. **Baróthy Ákos** városi főorvos előterjesztést tett a tanácshoz két derék városi alkalmazott megjutalmazására. A Szent László járványkórház az 1903. évben a difteritisz járvány folytán nagyon igénybe volt véve. **Mucsi István** és neje, ápolók buzgó lelkiismeretének is van része — a főorvos szerint — abban, hogy a gyógykezelésnél elért eredmény páratlan az egész országban. Különösen Mucsi Istvánné a kötelességén felül, a kanyaró betegeket jóformán egyedül ápolta s gyöngéd bánásmódjával, fáradhatlan buzgalmával az elismerést kiérdemelte. A főorvos javasolja, hogy részükre 50 korona jutalmat adjon a tanács.

* **A Szacsvey-asztaltársaság ünnepe.** Nagyvárad város még mindezekig nem tudott emléket állítani vértanu halált halt első népképviselőjének: **Szacsvey Imrének**. Mái csak egy asztaltársaság ápolja a nagy férfi emléke iránti kegyeletet, melyet derék hazafias érzésű polgárok alakítottak néhány hóval ezelőtt. Kék Macska-vendéglőben székelő asztaltársaság egyik buzgó tagjának, **Zimányi András** jőnevtű iparos polgárnak neje nem régen meglepte az asztaltársaságot **Szacsvey Imre** életnagyságu mellképével, melyet ő maga festett. Az asztaltársaság tagjai nagy örömmel fogadták a rájuk nézve igen értékes ajándékot s elhatározták, hogy a képet ünnepélyesen leplezik le helyiségükben. A leplezési ünnepséget holnap, vasárnap este tartják meg társas vacsorával egybekötve, melyre meghívták a nagy férfi unokaöcsését **Szacsvey Ákos** ügyvédet is.

* **Öngyilkos buskomor asszony.** Kötegyáni tudósítónk jelenti, hogy **Acz Istvánné** 50 éves asszony felakasztotta magát. Az évek óta bus-

komoróságban szenvedő asszony egy őrizetlen pillanatban kiszökött a szekérszinbe s egy kötődékdarabbal a szin oszlopára felakasztotta magát. Az orvosi vizsgálat megállapította az agygyilkosságot. Az esetről telefonon értesítették a nagyváradi kir. ügyészséget, a honnan kellő intézkedés történt a hulla megvizsgálására.

* **Aki kertjét szereti, szép virágokat és kitűnő konyhakerti terményeket akar,** az fedezze magiszükségletét **Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésében Budapesten, Rottenbiller-utca 33.** A cég idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek **ingyen** küldi. Ezen árjegyzéke az általánosan ismert, világhírű, kitűnő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virágoknak egész sorozatát is tartalmazza. 639.

* Egy hadtudósító kalandjai. A keleti harcok számtalan eseménye közt elenyésznek azok a küzdelmek, amelyekkel a hirtelenséggel katonái, a hadtudósítók naponta megvívniuk, hogy jelentéseiket lapjaikhoz juttassák. Most érdekes dolgot mond el egy levél a Havas-ügynökség egyik levelezőjéről, aki csaknem az életével fizetett azért, hogy pontosan értesítse a világot a csatatérről. **Fred Winfried**, az amerikai származású tudósító, japáni szolgálata kíséretében áruházban kémelet a koreai partokon s huszonnégy óra alatt a legválogatottabb szerencsétlenségek rohanták meg őt. Az első volt, hogy három sárgabőrű utonálló támadta meg, akik vadállatokként estek neki s több súlyos sebet ejtettek rajta, míg végre megfutamodtak az újságíró revolveréről. Winfried s a szolgálója, mindketten véresen, alig tudtak a folyóhoz vándorolni, hogy sebeit kimossák. — Amint a folyó partján állottak, Winfried kigyóra lépett. Erős csizma volt a lábán, de a kigyó oly erővel csavarodott rá, hogy csaknem összetörte a szerencsétlent, aki a legnagyobb megfeszítéssel volt képes a rettenetes ölelésből a kése segítségével kimenekülni. Elcsigázva, kimerülve folytatták azután az utjukat, de a baj még most sem akart elmúlni. Az újságíró szolgálója, látván az ura elgyengülését, most ő lépett fel támadóként orozva. Hátra szurta az újságírót, aki eszméletlenül esett össze. Ezt az állapotot a japáni arra használta fel, hogy kirabolta őt s aztán ott hagyta. Amikor pár órával később Winfried fölébredt, félholtan feküdt az elhagyatott vidéken. Sikertől azonban emberek közé vándorogni, ahol némi ápolásban részesült. Most a New-York Herald levelezőjének ápolása alatt áll a Havas embere, akit a szerencsétlenségek anynyire megviseltek, hogy hetek óta veszélyben forog az élete.

* **Mozgó fényképek a „BIHAR” kávéház sörözőjében ma és minden este ünnep és vasárnap délután is 4-től 6 óráig.**

Megérkezett a legújabb 50 darabból álló képcsoport.

Kitűnő kávéházi ételek és italok pontos és figyelmes kiszolgálásáról gondoskodik **Gyárfás Pál**, tulajdonos. 634

* **Mi a Sirolin?** „Sirolin” a modern farmaceutikai vegytannak egyik vívmánya. Míg a tüdőbajok ellen alkalmazott szerek (Creosot, Gusjacol) stb. rossz szaguk, utálatos ízük és égető hatásuk miatt a betegeknek ellenszenvet eredményeztek, sőt ellentétes hatást gyakoroltak, addig a „SIROLIN”, mely igen kellemes szaga és jó ízű syrup, a gyermekek és legelkenyzelettebb gyomor által is szívesen vétetik és könnyen lesz emészthető. A „SIROLIN” gyógyhatása tüdőbajoknál számos előkelő orvos, kórház és szakközönség által felette előnyösen lesz ajánva és konstatalva. 480.

* **Minden külön értesítés helyett ezután hívom fel a t. közönség figyelmét azon körülményre, hogy az idén a keresztény és izraelita húsvét ünnepén, minnek következtében cipő, kalap és férfi-divatáru tüzletem — különösen a**

közvetlen ünnepelőtti napokban, — oly nagy-mérvű látogatottságnak szokott — hál' Istennek — örvendeni, hogy jobb vevőimet sem részest-hetem olyan nyugodt kiszolgálásban, a minőben egyébként szeretném. Ennélfogva felkérem jobb vevőimet, hogy szükségletüket — a nyugodt és kellemes kiszolgálás érdekében — legalább 8 — 10 nappal az ünnep előtt beszerezni sziveskedjenek, már csak annál is inkább, mert tüzletem a nagyhét csütörtök, péntek és szombatján zárva lesz.

Különösen kérem azon t. vevőimet, kik nálam könnyre szoktak vásárolni, hogy bevásárlásaikat néhány héttel az ünnep előtt eszközöljék!

Midőn még megjegyzem, hogy **minden szakmába vágó cikkből a legszebb tavaszi újdonságok már megérkeztek**, vagyok tisztelettel: **Leitner Lázár.** 673

* **A cementből készült építkezési iparozások gyártására, valamint cement betonból építendő mindennemű műtárgyak és aszfaltozási munkálatok elvállalására új ipartelep létesült városunkban. Az ipartelep tulajdonosa ROSENBERG IZSO, kinek célja a modern és szakköreink által kitűnőnek elismert beton építkezést fejleszteni és népszerűvé tenni.**

A Körös medrében található páratlan minőségű tiszta kavics és porond első rendű cementtel keverve olyan betonpépet és habarcsot szolgáltat, amely szilárdságra és térfogat-állandóságra nézve másutt található anyagok által meg sem közelíthető. A beton-építkezésnél a szakszerű munka a betonból készült pépek és habarcsok szilárdságára, egyöntettségére és térfogat-állandóságára óriási befolyással van, a mit az eddigi tapasztalatok kétséget kizáró módon igazolnak.

Szakszerű vezetés és gyártás, iskolázott munkások foglalkoztatása által az ipartelep tulajdonosa azon helyzetben van, hogy egy a gyártott cementárak, valamint bármilyen komplexált beton műtárgyak pontos kiviteléért, csinoságáért és tartósságáért a legmesszebb menő kezességet elvállalja.

Felhívjuk a szakkörök, mérnöki hivatalok, mérnök urak és építkezők figyelmét ezen új iparvállalatra. 662.

Hivatalos közlemény.

Hirdetmény az országgyűlési képviselőválasztói jog új törvényes szabályozása céljából szükséges statisztikai adatok gyűjtése tárgyában.

Az országgyűlési képviselőválasztói eljárás és választói jog tervbe vett reformjának minél czélsezerűbb előkészíthetése érdekében a folyó évi 22089. sz. a. kibocsátott belügyministeri rendelet értelmében a folyó évi március hó 15. és 31-ike közötti időszak alatt, a március 15. iki állapot szerint országos összeírás tartatik.

Az összeírás Nagyváradon a fentebb jelzett időben (március 15. és 31-ike között) a hatóság által kiküldött számláló-biztosok által házról-házra járva történi.

Minden család fő kötelessége arról gondoskodni, hogy a családnak egy felnőtt tagja, aki a szükséges adatokat szolgálhatni tudja, otthon tartózkodjék. Ellenkező esetben, valamint akkor is, ha az összeírás alkalmával kitöltött adatok hiányossága utólagos pótlást tesz szükségessé, az érdekelt egyének a hatóság felszólítására az időzésnek megfelelően kötelesek.

Minden összeírandó egyének kötelessége mindazokat az okmányokat, a melyek az adatok igazolására szolgálhatnak (pl. a középiskolai vagy magasabb képesítésről szóló bizonyítványt, az idegen községben fizetett adókra vonatkozó ad könyvecskét stb.) az összeírás időpontjára előkészíteni, úgy hogy azok a szükséges időben kéznél legyenek.

Össze fog irani minden 20 évnél idősebb (1883-ban vagy előbb született) férfi, aki magyar honos és helybeli polgár, a tényleges szolgálatban álló katonák, honvédek és csendőrök kivételével.

Az összeírási adatok az adók egyéni ki-

vetésénél alapul nem vehetők. Ezt világosan kimondja az 1897. évi XXXV. t.-cz. 17-ik §-a.

Az adatok helyes és pontos bevallására a törvény a polgárokat kötelezi. Ugyanis aki az összeírás alkalmával tudva hamis vagy valótlan statisztikai adatokat jegyez be a statisztikai lapra, vagy szóbelileg hamis vagy valótlan adatokat vall be, vagy az adatszolgáltatást megtagadja: kihágást követ el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik. Ily kihágást követ el tehát az, aki magát vagy valamely 20 éven felüli férfi családtagját az összeírás alól kivonja, vagy az összeíró bármilyen módon s akár csak megtréfálás céljából is félrevezetői igyekszik, aki a kívánt felvilágosítást megtagadja, aki a hatóság által az összeírás ügyében megidézettvén, az időzésnek meg nem felel s mulasztását elfogadható módon indokolni nem tudja.

Másrésről azonban a törvény 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtja azokat a hatósági közegeket, vagy a statisztikai összeírásban résztvevő más közreműködőket, valamint a központi statisztikai hivatalnak is mindazon alkalmazottjait, akik valamely egyéne vonatkozó statisztikai adatot bárkinek is kiszolgáltatnának.

Jelen összeírás nagy jelentőségét a kitűzött alkotmányos cél szabja meg, éppen azért az ország minden egyes polgárának nemcsak az 1897. évi XXXV. t.-czikkből folyó törvényes de kiváltképpen hazafias kötelessége is az összeírás sikerességét tőle telhetőleg előmozdítani.

Meg vagyok győződve, hogy minden törvényes kényszerrel jobban fogja biztosítani az adatok teljességét és azok kifogástalan pontosságát az a hazafias kötelességtudás, amely e város minden polgárát áthatja akkor, amidőn a legbecesebb alkotmányos jogának igazságos, méltányos és czélsezerű megállapítása forog szóban, akkor, a midőn a haza polgárainak egyetemes érdekéről van szó.

Nem kételkedem benne, hogy e városnak minden polgára a kötelességtudásnak példájával fog e nagyfontosságú adatgyűjtésnél közreműködni és pontos adatok bemondataival elő fogja mozdítani a kiküldött számlálóbiztosok munkáját.

Nagyvárad, 1904. március hó 10-én.

Rimler Károly,
polgármester.

IRODALOM.

Az Oktató Népkönyvtár tanulságos népies folyóirat márciusi száma a következő érdekes tartalommal jelent meg:

Vezérlő csillagok az élet útján:

1. A szülei ház. — 2. A munka törvénye. — 3. A takarékoság gazdagit. — 4. Gyakorlatias gondolkodás gyarapít. — 5. A lelkiismeret cselekedeteinek zsínórmértéke. — 6. Az ideál cselekvésünk rugója. — 7. A kedv és bátorság nagy dolgokra képes. — 8. A kitaratást siker koronázza. — 9. Jellemnagság. — 10. Barátság. — 11. Olvasmányok. — 12. Valóság és műveltség. — 13. Isten áldása mindennek alapja.

A mű hevonkint 4 iven jelenik meg és érdekes olvasnivalókon kívül hasznos tudnivalókat is hoz. Kath körök, egyesületek nagy lelkihaszonnal járathatják. Egy évre 4 korona. Megrendelhető az Oktató Népkönyvtár szerkesztőségében, Budapest, Csömöri-ut 16.

Érdekes könyvtár márciusi füzeté a következő tartalommal jelent meg: Tóth Béla: Igazmondó Kilecséay (Elbeszélés) Szabóné N. Jankó: Hamupipóke. (Elbeszélés.) Szabolcska Mihály: Idegenben. (3 költemény.) Fesztai Árpád: Paraszt vírus. (Novella.) — E gazdag szépirodalmi tartalom kívül bő az ismeretterjesztő apróságok rovata, ugyszintén a rejtélypályázati rovat is, melynek minden egyes megfejtője kivétel nélkül, könyvtalomban részesül. —

Az eddigi füzetekben a fent írók kívül Mikszáth Kálmán, Eötvös Károly, Gárdonyi Géza, Jakab Ödön, Szató Endre, Dalmady Győző stb., tehát kizárólag elsőrangú magyar írók dolgozatait közölte az »Erdekes könyvtár«, mely lassanként sikeresen hódítja magához a »Gartenlaube«, »Über Land und Meer« és a többi selejtes tartalmu német füzetes vállalat publikumát. Az »Erdekes könyvtár« előfizetési ára negyedévre csakély 1 korona, mely összeg az »Erdekes könyvtár« kiadóhivatalába (Budapest, V., Kálmán-u. 2-ik szám) küldendő.

Könyveladás jótékony célra. A tűzvész által nagyon károsult erdőbényei r. k. egyház épületei fölépítésére az árak fele részét szánja s megjelenésükkor melegen fogadott könyveit megvételre ajánlja Violet Gyula plebános, Erdőbénye, Zemplén m. Violet Gy.: A Szeretet Könyve 1 kor. Violet Gyula: Boldogság útja. Füzve 1 kor. Diszes kötésben 2 kor. 50 f. Szállítás ingyen.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Szombat: Baba.
Vasárnap: Katalin.

L I L I.

— Küry Klára fellépte. —

Küry Klára és Lili — e két fogalom egy. A legbájosabb művésznők egyike és legkedvesebb operettek egyike: ezeknek egymásra kellett találniuk.

Lilinek a báját nem az adja meg, hogy hogyan éneklék, hanem hogy miként játszószék. A zene fülbemésző, kellemes, azt alig lehet úgy énekelni, hogy legalább valami élvezetes ne legyen benne. De a szerep maga finom, törékeny finom még a sikamióssága is, úgy hogy e finomság mértékének eltalálásától függ a siker mértéke is.

Lilit, a szerepet, lehetetlen finomabban eljátszani, mint azt Küry Klára tette. Oly sokoldalú ő ebben a szerepben s annyira képes ezt a sokoldalúságot egyszerű, mesterkéletlen külső alatt bemutatni, amennyire csak igazi, Istenadta nagy tehetség képes. Csupa báj volt arczjátéka, minden mozdulata, bájos volt rendes kis selypítése, sőt még azt is bizonyos bájjal tudta megcselekedni, mikor egyszer-mászor a hangja egy iczipicizt félre-sikkant...

Enek a bájos alakításnak csak egy méltó elismerése lehetett: azok az ibolyacsokrok, a tavasz első hírókei, a melyekkel beléptekor köszöntették.

Küry felvillanyozta az itteni szereplőket is; pompás kis Lili-estét produkáltak. Dési Alfréd (De la Grange) remekül adta a báró három alakját: ifjú, az epés férj és a papushős nagypapa egyaránt igen sikerült alakítások voltak. Hasonlóan pompás volt Szathmáry professzora; maszkja már maga dícséretet érdemel, azonfelül a jellemzésben nyilvánuló komikus ereje vallott nagy tehetségre. Horváth Kálmánnak szerencsétlensége, hogy jobbára olyan szerepekben lép fel, melyekben Pinter remekét alkotott már előtte s a közönség összehasonlítása rendszeren nem Horváth előnyére üt ki. Az I. felvonásban nem volt eléggé igazán parasztos; de tovább egyre jobb lett, a mint szerepe szaloniasodott s végül mint generális teljes sikerű alakítással lépett elő. Bérczi vicomteja a régi kedves, komikus alakítás.

A zenekart láthatólag zavarba hozta Küry Klára; régen remekelt olyan silány, bizonytalan játékot, mint tegnap. Dr. K. A

Szigligeti-Színház.

Folyószám 162. Bérletszám 151. (páratlan)
Ma, szombaton 1904 márczius 12-én:

Baba.

Operette.

BELYARAK: Nagypáholy 14 korona. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsölye 3 kor. Kórszék 2 k r. 40 fill. Tamlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártszék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszinten 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatóka színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Holnap, vasárnap márczius 13-án

Katalin.

Operette.

NYILTTER.

Tavaszi

Czipő-ujdonságaim megérkeztek!

A legjobb és legelegánsabb női-
férfi- és gyermek-czipő különlegessé-
gek egyedüli bevásárlási helye:

ARANYI ALBERT

czipő-áruháza

NAGYVÁRAD, Fő-utca. (Oláry mellett.)

Helybeli és megyei
telefonszám: 512.

Óriási választék! Feltűnő olcsó árak!

549 Szolid, pontos kiszolgálás!

Tisztviselőknek árendedmény!

TAVIRATOK.

A miniszterelnök üdvözlése.

Budapest, márcz. 11. (Saj. tud. távir.) Pozsony város polgármestere táviratilag üdvözölte Tisza István gróf miniszterelnököt s Thaly Kálmánt a váratlan békekötés alkalmából.

A pártok és az indemnitás.

Budapest, márcz. 11. (Saj. tud. távir.) A disszidensek mai értekezletén kimondták, hogy az indemnitást bizalmi kérdésnek tekintik, s nem szavazzák meg, de a javaslat keresztülvitelének útját nem állják.

A függetlenségi párt értekezletén el-

határozták, hogy a holnapi indemnitási tárgyaláson Barla Ödön szól a javaslathoz, Szathmáry Mór pedig az adóhátralék kiméletes és fokozatos behajtása tárgyában intéz kérdést a miniszterelnökhöz. A néppárt részéről Csernoch János szól az indemnitási javaslatokhoz.

Az ülés vége.

— A képviselőházból. —

Budapest, márcz. 11. (Saj. tud. távir.) Az ujonczozási javaslat részletes megszavazása után az elnök bejelenti, hogy holnapra az indemnitás tárgyalását tűzik napirendre.

Ugron Gábor hétfőre indítványozza kitűzni az indemnitást.

Lengyel Zoltán pedig indítványozza, hogy 14-én tartson szünetet a képviselőház, tekintettel a márczius 15-iki ünnepekre, hogy a képviselők a vidékre is leutazhassanak.

Tisza István gróf hajlandó a hétfői szünetre, ha szombaton letárgyalják az indemnitást. Végül elfogadták az elnök előterjesztését s így holnap kerül az indemnitás napirendre.

Botrány a bécsi egyetem.

Bécs, márcz. 11. (Saját tud. távirata) A bécsi egyetemi hallgatók botrányos verekedést rendeztek ma az egyetemen. A németek botokkal támadtak a tanteremben összegyűlt csehekre. A verekedés annyira fajult, hogy a lépcsőkön elgázolt cseheken keresztül, dula-kodva bukdácsoltak. Az utcákon végre a rendőrség verte szét a verekedőket.

Sikkasztó fürdő pénztárnok.

Budapest, márczius 11. (Saj. tud. távir.) A Császárfürdő pénztárosát ma letartóztatta a rendőrség. Post János fürdőpénztárosra nagy összegek elsikkasztása bizonyult rá. A pontos hivatalnok váratlan letartóztatása széleskörben kinos feltűnést kelt.

Dráma egy fiumei hajón.

Páris, márcz. 11. A Havas-ügynökség jelenti Algiréből: Rampic az Arpad nevű fiumei gőzös első tisztje szóváltásba került a hajó második tisztjével, Rassiccal és revolverrel rölött az utóbbira. Rassic jobb szeme felett megsérült. Ezután Rampic kétszer fejbeltette magát Allapota reménytelen.

Magyar olvasóköri Eszéken.

Eszék, márczius 11. A magyar államvasut helyi alantás hivatalnokai elhatározták hogy Eszéken saját magyar olvasókört létesítsenek, a mely célra az előkészítő bizottsághoz több rendbeli adomány érkezett.

Osztrák-olasz barátság.

Róma, márcz. 10. Az Itálio örömeinek ad kifejezést Ausztria-Magyarország és Olaszország uralkodóinak levélváltásán és hozzáteszi, hogy Ferencz József ő felsége válaszában hangja újabb bizonyítéka a két uralkodó régi idő óta fennálló benső barátságának és ünnepies megerősítése annak, hogy semmi sem tudja az Ausztria-Magyarország és Olaszország között fennálló szövetséget megrendíteni. Ennek a megerősítésnek éppen abban a pillanatban van jelentősége, midőn nemcsak Ausztria-Magyarország igyekszik a macedonai reform keresz-

tülvitelére, hanem a midőn szó van *Viktor Emánuel* király és *Vilmos* császár találkozásáról és a midőn *Loubet* elnök látogatása várható. Így a szárazföldi nagy nemzetek két politikai csoportulása törekszik ugyanazon cél felé, mert ezek a szövetségek az egyes tagoknak egymáshoz való értékes barátságát nem zárják ki, hanem talán ez a barátság éppen összekötő kapocs a két szövetség között.

Égő bányák.

Lemberg, március 11. A Szlove Polz-kij-nek jelentik Boriszlavból, hogy ott a Freund cégnek naftatárnái és a Roszenszki és Bogusz cégnek a szindikátustól megvásárolt tárnái lángban állanak. Ezekről a kormányhatóság még értesítést nem vett.

REGÉNYCSARNOK

A tenger alatt.

— Kalandos regény. —

(Megjelent a Strand Magazine 1902. évfolyamában.)

Irtta: **Max Pémberton.**

XX. FEJEZET.

Melyben Czerny bandája megtámadja a tenger alatti várost.

Előhívtam Seth Barkert is és ő, meg én és az elasz szakadatlanul hordtuk föl a zátony teraszára a lövő szereszámot, hogy ha a zsi-ványok jönnek, készen találjanak. Bellenden Ruhot csak egy percze láttam, akkor mikor Seth Barkert kihívtam tőle, de nem szóltam neki semmit s jó óra telt bele, míg elmond-

hattam neki szegről-végre, hogy mit tettem és mit remélhetünk.

Hárman ültünk együtt abban a szobában, ahol először beszélgettünk, miss Ruth, Gray doktor meg én s mikor mindenről beszámoltam, ami az utolsó két órában történt, elsőnek a doktor szólalt meg.

— Eszerint a város a mienk? — kérdezte.

— Ugy van, a mienk és védeni is fogjuk, ha rákerül a sor, amit azonban nem hiszek. Mert azt hiszem, Czerny Edmond sokkal józabbnak, semhogy át ne látná, hogy nem bírhat velünk.

— De hátha mégis...? — aggódott miss Ruth.

— Akkor az oktalan vérontás az ő lel-kén szárad, — feleltem elszántan. — Mert itt nemcsak a maguk bőrét védjük, ha ellent-állunk, hanem az egész emberiség érdekét szolgáljuk, mert megsemmisítjük ezt a kalóz-bandát, amely, ki tudja hány ezer derék, becsületes ha-jóst mészárolt le!

Miss Ruth elfehéredett és összerázkódott; aztán pedig csak ennyit mondott:

— Őa tudja, hogy mit kell tennie, Jasper... Amit a becsület és a kötelesség parancsol, mindig szent parancs.

— Ugy van, miss Ruth, — feleltem komolyan — s én teljesíteni is fogom ezt a pa-rancsot. A kötelességem most az, hogy meg-védjem ezt a sziklát a haramiáktól, akik épen most is egy hajót rabolnak ki. A nagy kaput meg is védem, — de félek, hogy lentről is megtámadnak, ha betörhetik a folyosók vas-ajtóit!

— És hány ember van odalent, kapitány? — kérdezte az orvos.

— Ha én azt tudnám — feleltem szo-rongva. — Hatot bizonyosan tudok az alvó teremben, ahová bezártuk őket. Hármát félig agyonvertünk a gépházban... De hát a többi fűtők és szolgák, akik a legelső folyosókban

lagnak?... Ki tudja, hányan vannak s nem ejthetik-e módját, hogy rajtuk üssenek?...

A doktor hátradőlt székében és gondolkozva mondta:

— Ugy-e, kapitány, az ember nem a lábával lő?... (Folyt köv.)

Dr. VUCSKICS GYULA.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, bá mind kuszó természetű mert nagyobb részre ha menő is, termést nem hoz, ezért sokan nem égték el ered-ményét eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ülle(tek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nin-csen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legreme-kőbb díszre, anélkül, hogy legkevésbé helyet is el-foglalna az egyébre használható részekből. Ez a leg-háladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fény-nyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

C z i m :
Ermelléki első szőlőoltványtelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok, vonalzatok, gazdasági nyomtatványok, egyházi, községi és egyéb hivatalos nyomtatványok, körlevelek, levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok, béli meghívók, tánczrendek, étlapok, naptárak, palaczkfeliratok, névjegyek,

gyászlapok stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Gyár: NYERGES-UJFALU (Esztergom m.)

Sürgőnyezim: Eternit Budapest. Telefon 12--92.

Gyár: VÖCKLABRUCK (Felső-Austria)

ETERNIT-PALA

AZ BESZT-CZEMENT-PALA

HATSCHEK LAJOS SZAB.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK HATSCHEK LAJOS BUDAPEST, VI., Andrásy-ut 33.

624 Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Evi gyártás 1500 kecsirakomány. — Kérjen ismertetést.

Viszamaradt újságpapír
 jutányos áron kapható a
„Tiszántúl” kiadóhivatalában.

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 3. szám.

TELEFON: Iroda 67.
 Gyártelep 465.

TELEFON: Iroda 67.
 Gyártelep 465.

Cementárugyár, Betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda:
 Kossuth Lajos-utca 3.

Nagyvárad.

Gyártelep:
 Kert-utca 10. szám.

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványterazzo munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, medencék, járdák, csatornák, szökőkutak, zsilipek, hidak és átvezetők o o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cementlapok, csatornacsövek, lépcsők, fedlapok, esővizifolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok, mindenféle műkövek. o o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerű és diszes kivitelben.

Terazzo-munkálatok: Szabad. sodronybetétes, repedésmentes módszer. o

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinczék, járdák aszfaltozása. o o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.
Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeres szárassá tétele.

Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban lesznek elvállalva.

Költségvetés ingyen és bérmentve.

662 **Mindennemű építkezési anyagok nagy raktára.**

Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román- és Portlandcement. Egeresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi aszfalt fedéllemezek. Kátrány fedéllemezek. Aszfalt elszigetelő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyeznet nádfonat.

Jutányos árak!!

Árak minden vasutállomásra!!